

Virtualna izložba "Epidemija u djelima svjetske književnosti"

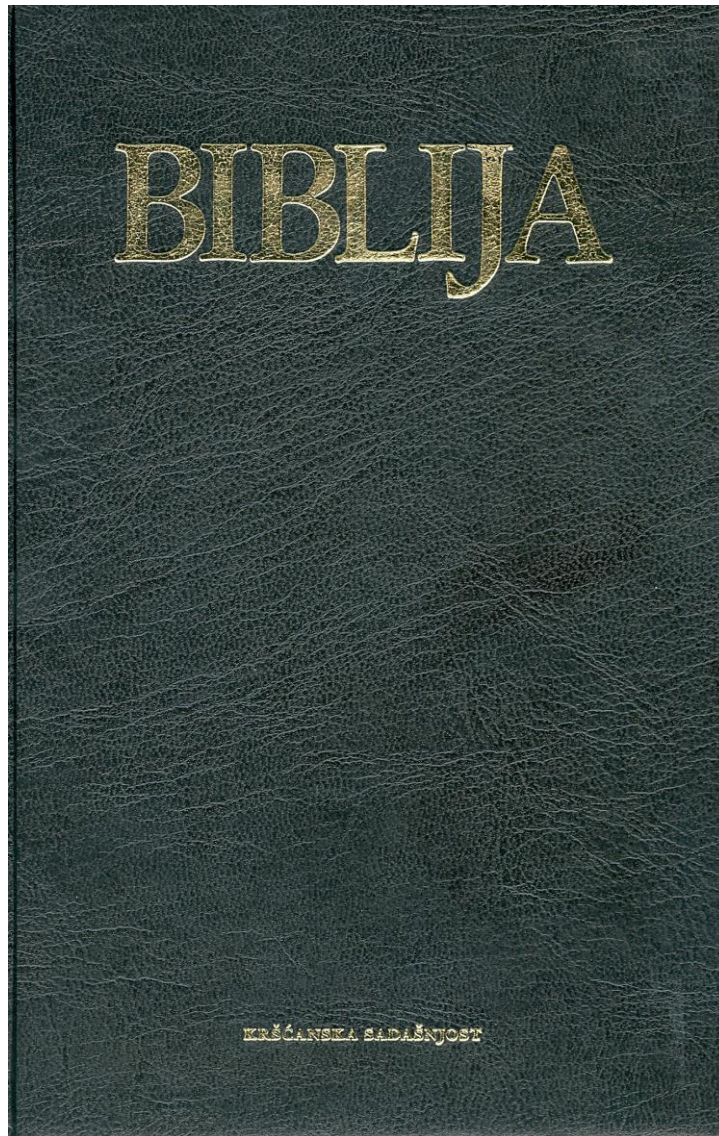
Zarazne su bolesti tijekom povijesti sijale ne samo smrt, već su i utjecale na tijekove povijesti i ljudsko društvo. Zarazne su bolesti olakšale širenje kršćanstva, a mnogi su ratovi vođeni ili obustavljeni upravo zbog bolesti. Pojavile su se još u vrijeme prvobitne civilizacije, kada su ljudi neprestano bili u pokretu skupljajući plodove kako bi opstali. Prelaskom na agrarni tip života, prije oko 10.000 godina, stvorene su trajnije zajednice, što je svakako otvaralo prostor raznim epidemijama.. Tako se prvi put pojavljuju malarija, tuberkuloza, guba, gripa, boginje te druge zarazne bolesti. S nastankom gradova, uspostavljanjem trgovačkih kanala, ali i ratovima među njima, povećavala se postupno mogućnost različitih pandemija. Još je Homer u svom djelu "Ilijada" pisao o kugi koja je desetkovala grčku vojsku tijekom Trojanskog rata u 12. st. prije Krista. U antičko se vrijeme smatralo da su pandemije djelo bogova kako bi kaznili ljude. U Levitskom zakoniku i Starom zavjetu postoji čitav odjeljak u kome se propisuje kako treba postupati s ljudima za koje se sumnja da su zaraženi gubom, da ih se izolira, a svećenik će provjeravati svakih sedam dana, koliko je bolest uzela maha. Grčki liječnik Hipokrat prvi je definirao epidemije i ukazivao na nužnost izolacije inficirane osobe. Najstarija zabilježena pandemija dogodila se tijekom Peloponeskog rata u 5. stoljeću prije Krista. Epidemija je desetkovala Atenjane i u velikoj mjeri pridonijela njihovom porazu od Sparte. Ovu je epidemiju opisao povijesničar Tukidid pa je po njemu nazivaju "Tukididova kuga".

"Antonijeva kuga" pojavila se u 2. stoljeću prije Krista. Među žrtvama malih boginja bili su carevi, a po caru Marku Aureliju iz dinastije Antonina, bolest je dobila ime. "Justinijanova kuga" pojavila se u 6. st. prije Krista u Egiptu i pomogla širenju kršćanstva. U 14. st. Pojavila se druga po redu "bubonska kuga", tzv. "crna smrt", najsmrtonosnija epidemija od koje je umrla trećina svjetske populacije. Jezive scene bolesti i smrti opisao je Giovanni Boccaccio u djelu "Dekameron" 1384. godine. U 15. st. Europska kolonizacija Amerike donijela je ospice, male boginje i "bubonsku kugu". U drugoj polovini 17. st. pojavila se "bubonska kuga" po drugi put u Londonu. Prva od sedam pandemija kolere u narednih 150 godina izbila je u Rusiji 1817. godine. Godine 1855. izbila je treća pandemija kuge u Kini, a zatim prenijeta u Indiju i Hong Kong. 1889. godine izbila je prva pandemija gripe u Sibiru i Kazahstanu. Pred kraj Prvog svjetskog rata izbila je španjolska groznica. Pretpostavlja se da je epidemija izbila najprije u Kini, a potom preko Kanade stigla u Europu. Groznica je nazvana španjolskom jer je ova zemlja bila neutralna u ratu pa su mediji pisali o njoj, dok su ostale zemlje ograničile informacije, strahujući

za moral stanovništva. 1957. godine pojavila se azijska gripa, a 1968. došlo je do pandemije gripe poznate i kao "honkonška". To je treća pandemija gripe u 20. stoljeću. 1981. godine po prvi put je identificiran AIDS, 2002. godine virus "ptičje gripe", 2009. godine "svinjska gripa", 2012. MERS-Cov, 2016. ebola, 2020. Korona.

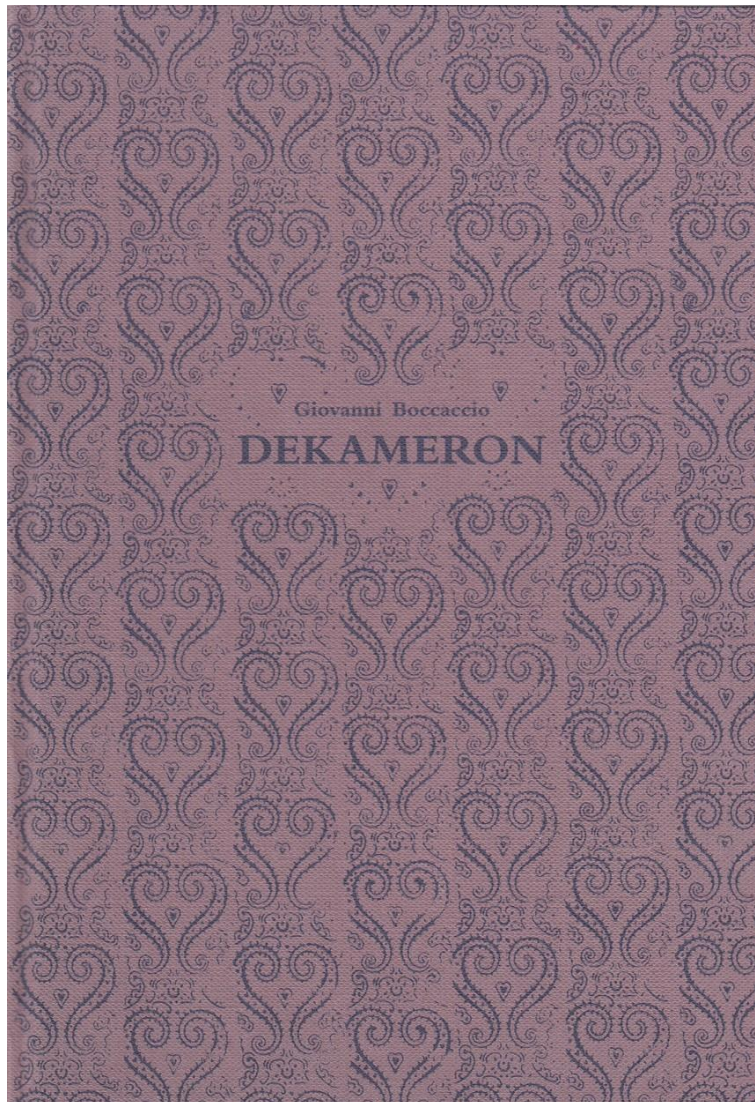
Kroz svoju dugu povijest, književnost se dotaknula mnogih tema, između ostalog i epidemija. One su bile jedan od glavnih motivatora za književne analize ljudskog ponašanja u kriznim situacijama. Bilo da su vidjeli Božju kaznu za ljudske grijehе ili filozofski problem suočavanja čovjeka i smrti, autori su teme masovnih smrtonosnih zaraza koristili za preispitivanje ljudskog smisla i krhkosti njegova života. Tako su nastala djela u kojima se paralelno slavi život, veliča borba protiv smrti, ali i kritizira čovjek kao društveno biće i pojedinac. U nastavku teksta nalaze se neka od najznačajnijih djela svjetske književnosti s temom epidemija, izmišljenih ili stvarnih.

BIBLIJA

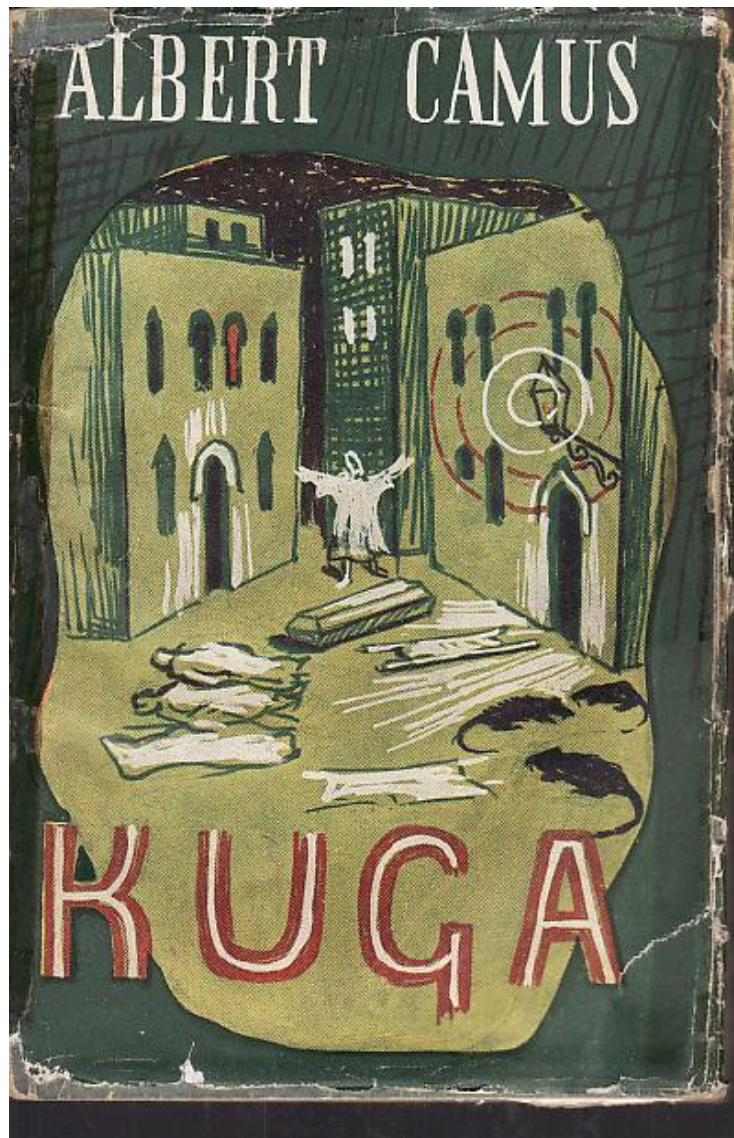
Najčitanija knjiga svih vremena vrlo često opisuje različite nesreće, kao što su poplave, požari, epidemije te ratovi u različitim kontekstima. One su dokaz Božje moći, kao i kazna za ljudske grijehе. Kao što trebaju približiti ljude Bogu, također trebaju dovesti do pokajanja. Mi i dalje razmišljamo prema biblijskom modelu, gdje velike krize poput pandemije smatramo kaznom za svoje kolektivne grijehе.

DEKAMERON – Giovanni Boccaccio

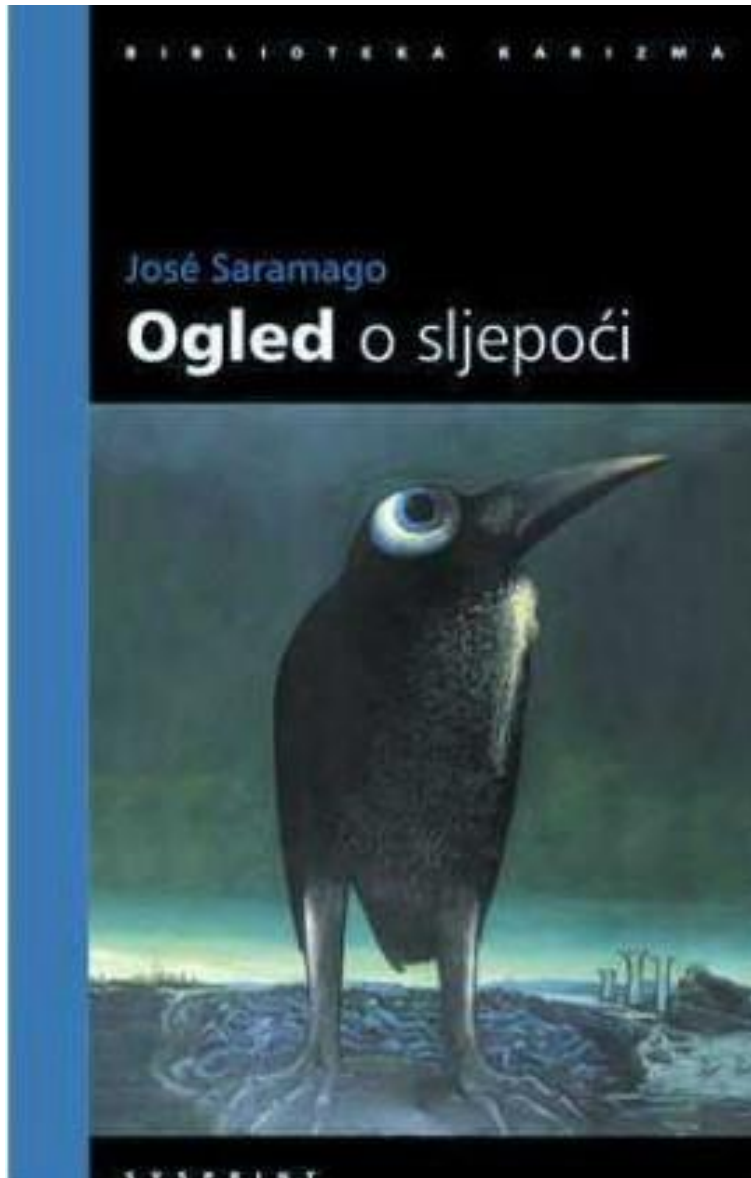
Ove zbirke novela nastale su oko 1350. godine u Firenci, na početku širenja kuge. Boccaccio u svom djelu predstavlja skupinu od desetero mladih ljudi (sedam mladića i tri djevojke) koji bježe iz Firence u napuštenu vilu u gradiću Fiezole, ne bi li se zaštitili od kuge. Kako bi prekratili vrijeme, oni počinju pričati priče tijekom deset dana. Raspon njihovih tema kreće se od komičnog, preko erotskog do tragičnog. Mješavinom društvene izolacije i ugodnih aktivnosti moguće je preživjeti najgore dane epidemije.

KUGA – Albert Camus

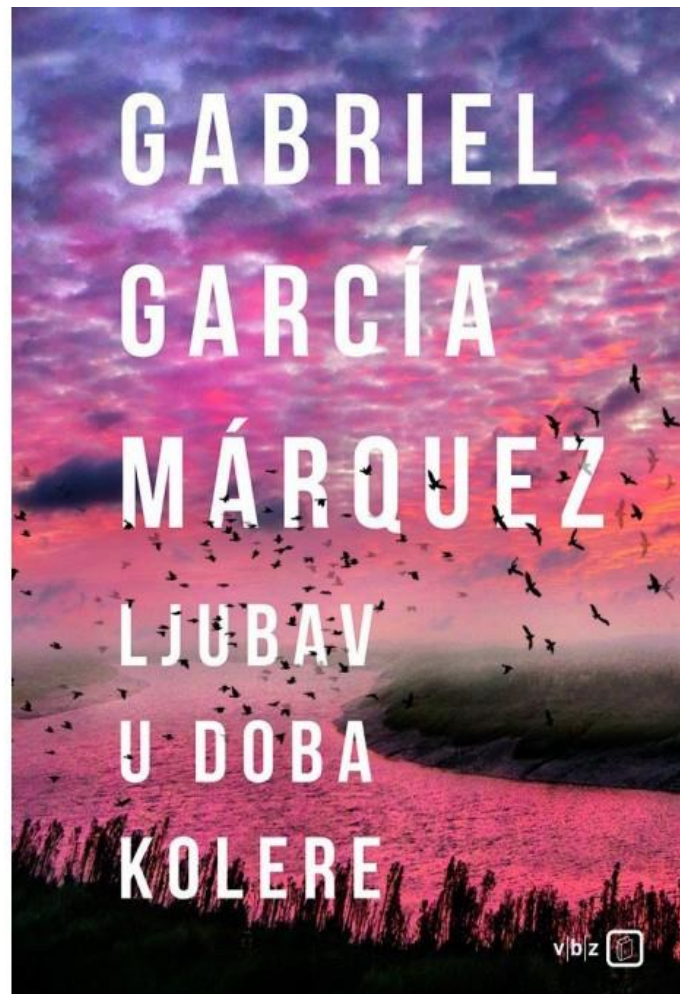
Radnja se romana događa u alžirskom gradu Oranu, gdje iznenada stiže kuga. U romanu je iscrpno opisana kolektivna borba građana protiv bolesti, kao i pozadinska događanja koja različiti ljudi koriste kako bi došli do profita. Roman ima veliki broj junaka koji različito završavaju. Najvažniji su doktor Bernard Rieux i Jean Tarrou, koji postaju glavni borci protiv epidemije kuge. Albert Camus iskoristio je fenomen epidemije za filozofska preispitivanja smisla ljudskog života.

OGLED O SLJEPOĆI – Jose Saramago

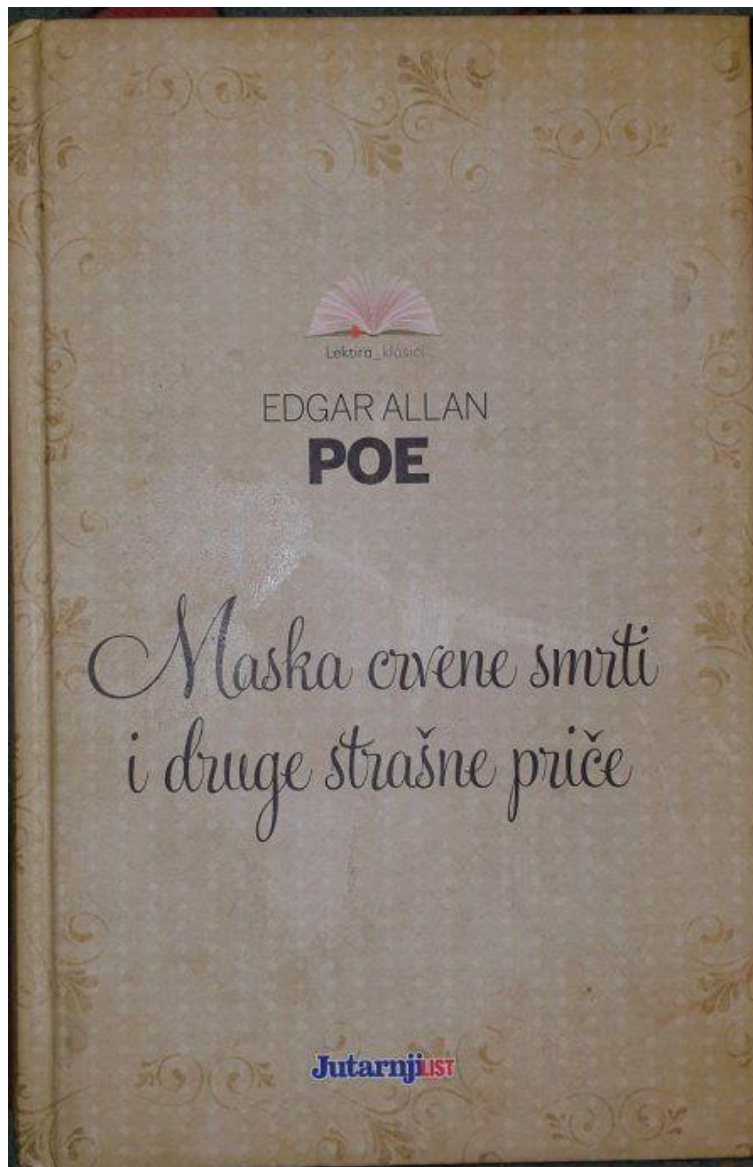
U neimenovanom gradu, jedan čovjek oslijepi u autu. Umjesto mraka vidi samo bjelinu. Neobična bolest prenosi se na sve ljude s kojima mu se susreo pogled. Glavni dio romana odvija se u ludnici. Slijepi stanovnici organiziraju se u tome kako će živjeti, uspostaviti hijerarhiju... Svi nedostaci ljudskog karaktera dolaze do izražaja kako se val iznenadne sljepoće širi društvom. Saramagova epidemija za njega je povod za razmišljanje o ljudskoj prirodi, preživljavanju i moralu u doba najvećih nesreća.

LJUBAV U DOBA KOLERE – Gabriel Garcia Marquez

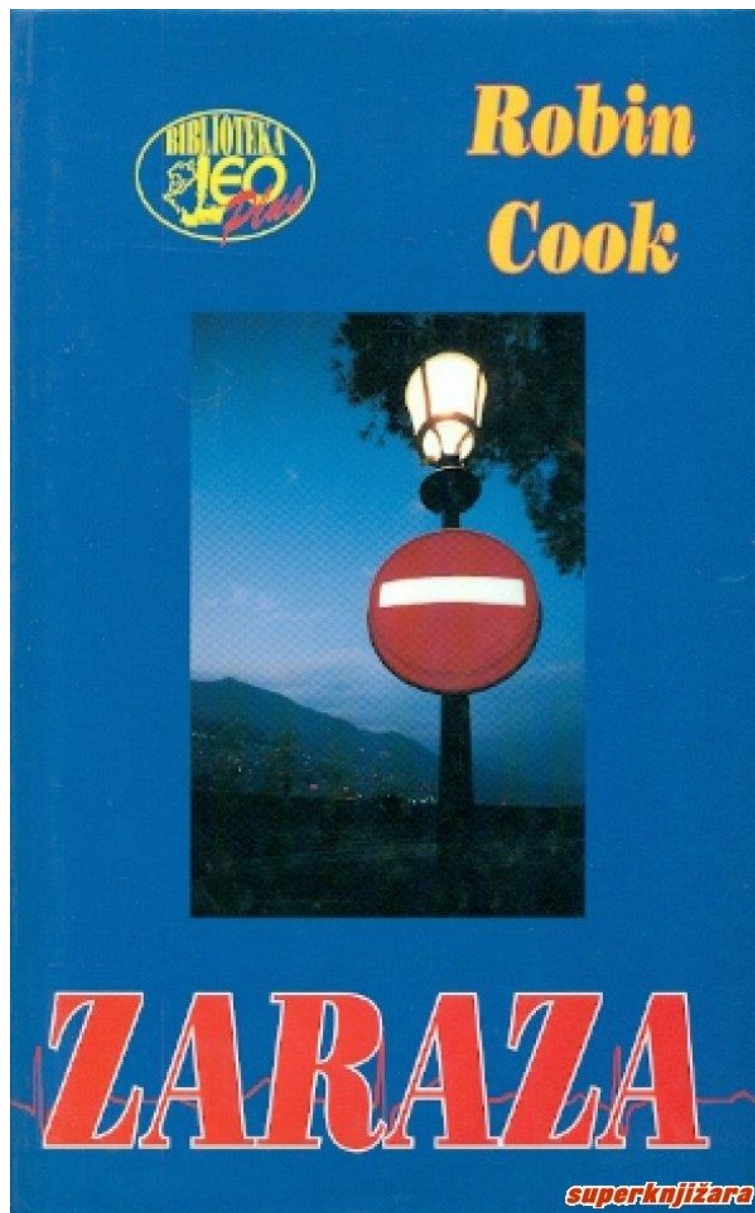
Ova je knjiga jedna od najsnažnijih ljubavnih priča, koja je trajala više od 60 godina između Fermine Daza i Florentina Arize u jednom lučkom gradu Kariba. Koristeći epidemiju kolere u kolumbijskom gradu Kartageni, Marquez zapravo istražuje tezu o ljubavi kao bolesti.

MASKA CRVENE SMRTI – Edgar Allan Poe

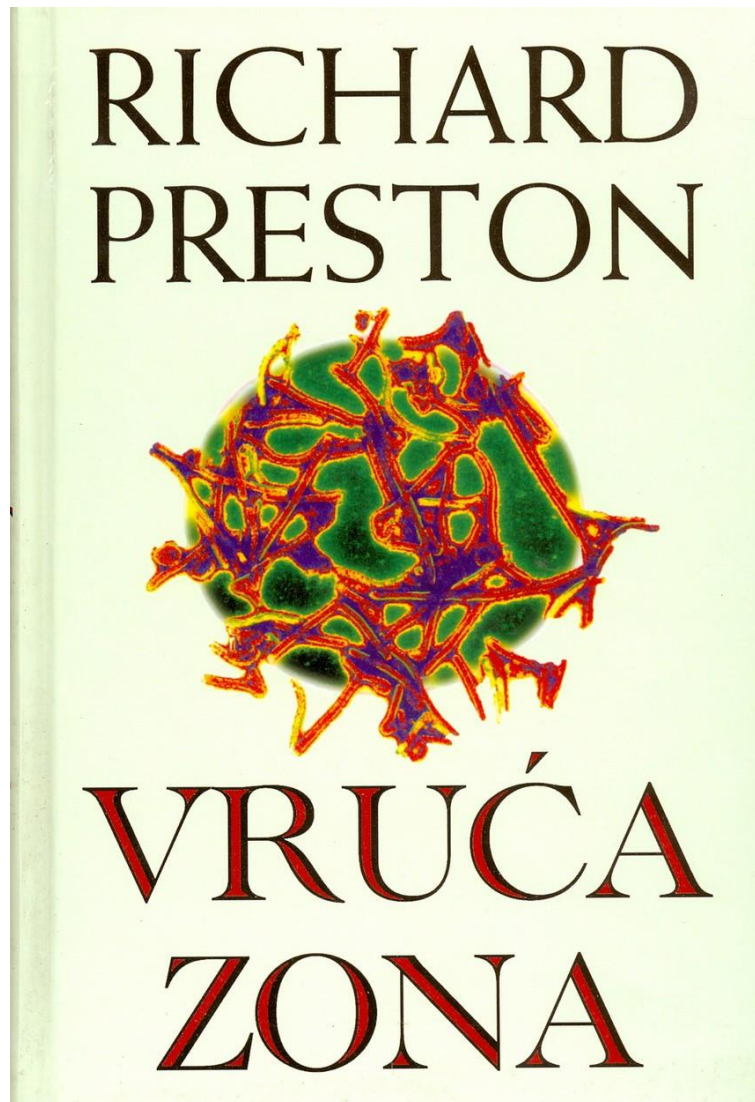
Maska crvene smrti pripovijetka je o izmišljenoj bolesti koja ubija u nekoliko sati. Pripovijetka govori o mladiću princu Prosperu koji je skupio tisuću zdravih i mladih, plemenitog roda, koji su se s njim sakrili u dvorcu, dok je vani harala epidemija *Crvene smrti*. Prospero je jedne večeri organizirao bal koji se održavao u sedam soba, prebojenih u različitim bojama. Među gostima pojavio se nepoznati lik pod crvenom maskom. Pod maskom nije bila osoba, već sama *Crvena smrt* koja se uspjela uvući u dvorac.

ZARAZA – Robin Cook

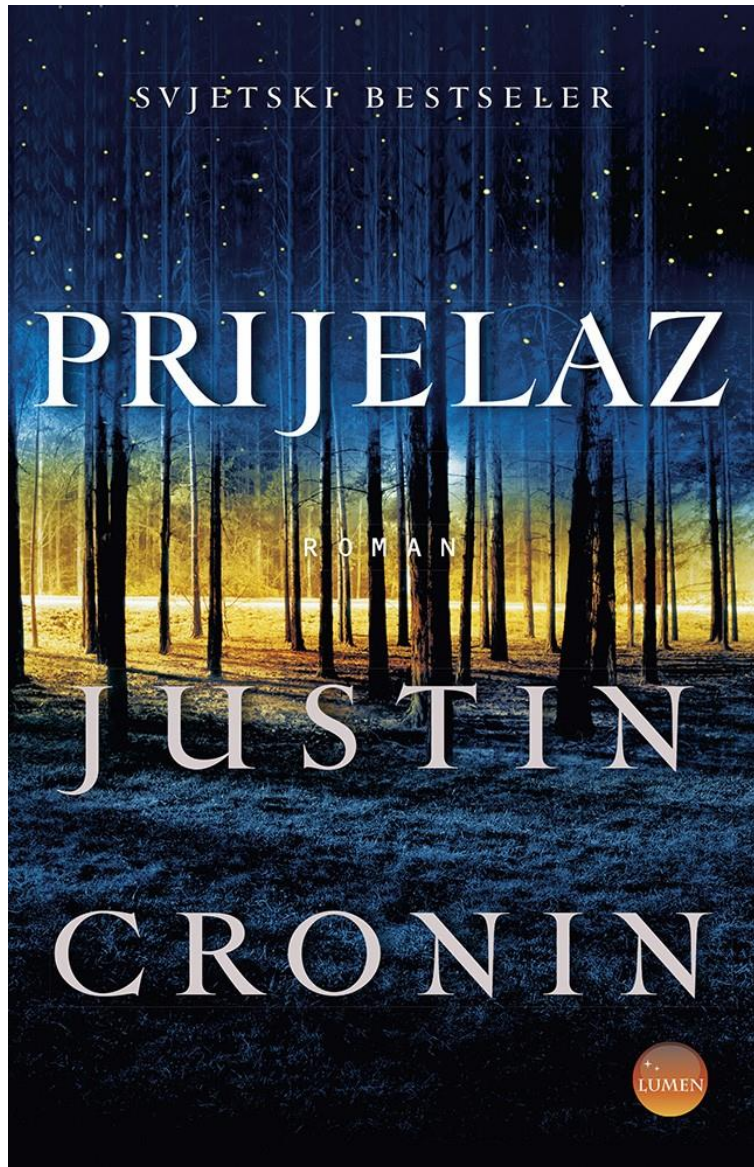
Radnja je romana smještena u medicinsko-zdravstvenu sredinu. Nekoliko zasebnih događaja iz prošlosti spaja se s uzbudljivim događajima u sadašnjosti. Na kraju tisućljeća njujorški liječnici, farmaceuti, bolničko osoblje, ali i policija suočavaju se s, naizgled, nevjerovatnim: to je bolest srednjeg vijeka, kuga ili „crna smrt“ koja se širi paklenom brzinom. U borbi sa zarazom sukobljavaju se brojni interesi, etička načela, neostvarene ambicije i želje.

VRUĆA ZONA – Richard Preston

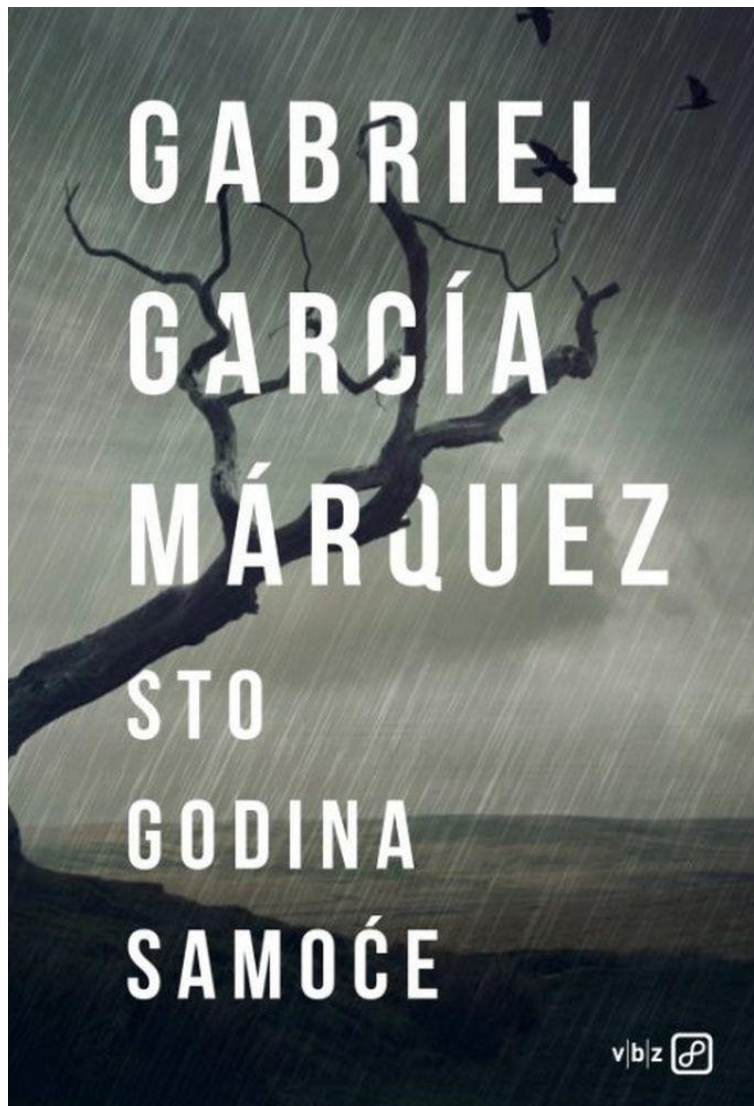
Vruća zona predstavlja istinitu priču o otkrivanju prisutnosti virusa ebole na američkom tlu. Zbog uništavanja tropske divljine među ljude ulazi virus. Ovaj je virus iznenada otkriven kod čimpanzi u znanstvenoj laboratoriji u Virdžiniji, a lijeka nema. Dr. Nancy Jaax, veterinarica američke vojske, radi s tajnom ekipom vojnih specijalaca, kako bi spriječila epidemiju prije nego što se virus proširi na ljude.

PRIJELAZ – Justin Cronin

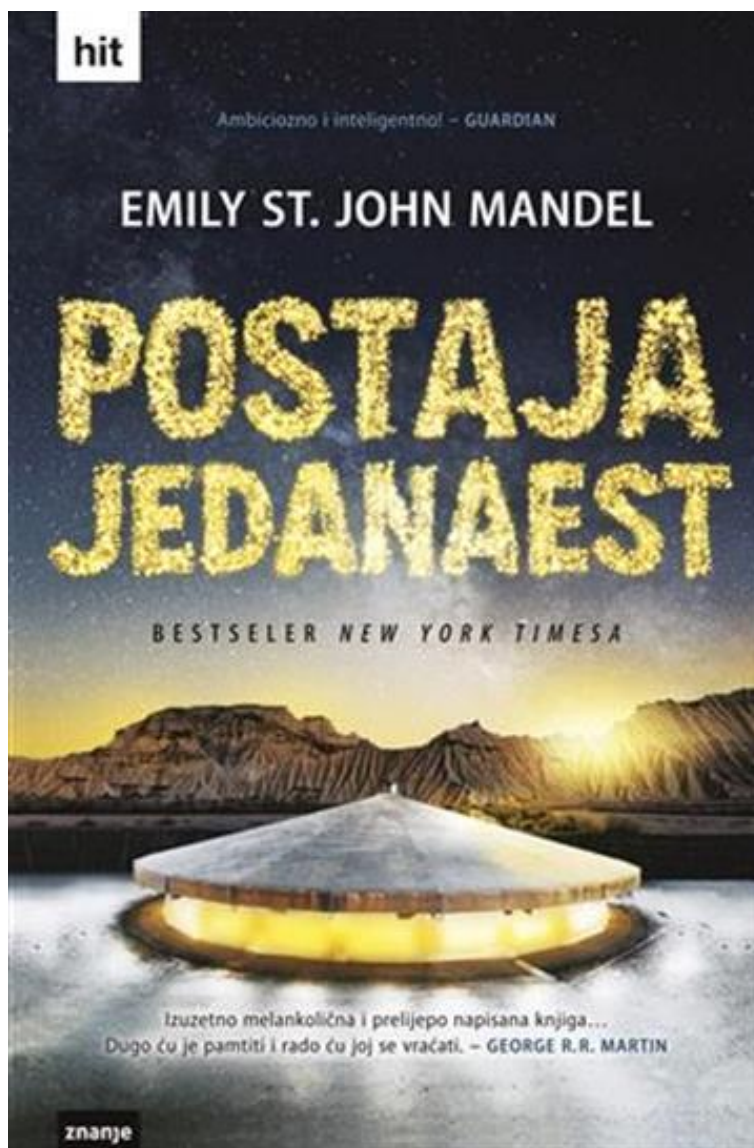
Trilogija (uz "Grad zrcala" i "Dvanaestoricu") pripovijeda o ljudskoj enklavi nakon virusa koji je pobjegao iz vojne laboratorije i gotovo cijelo čovječanstvo pretvorio u vampire. Ovaj nam roman govori o tome koliko smo spremni izdržati da bismo preživjeli. Ova priča daje dubok i zastrašujuć uvid i naše najskrivenije emocije i najjače instikte.

STO GODINA SAMOĆE – Gabriel Garcia Marquez

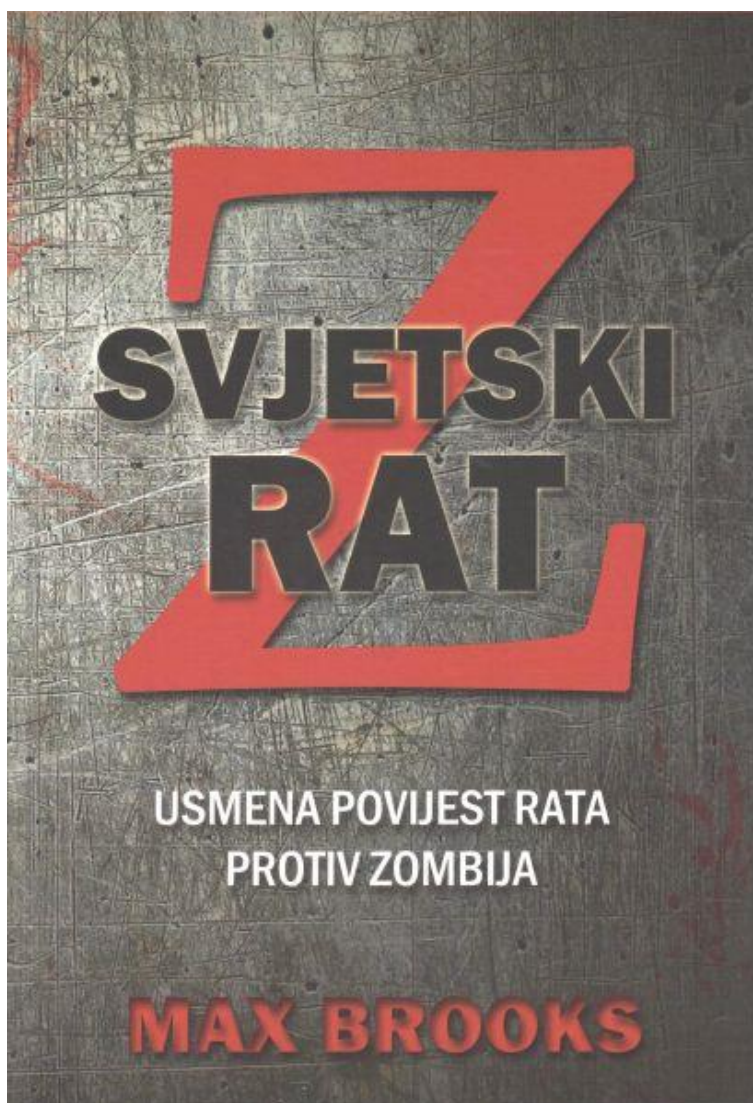
Ovaj Marquezov roman nije potpuno posvećen fenomenu epidemije. U njemu se nalazi jedna epizoda – epidemija nesanice koja je zavladała Macondom. Zaraženi gubi potrebu za snom, ali se javlja i zaborav. Ljudi zaboravljaju nazive stvari, potom njihovu primjenu, a potom i čitati. Počinju miješati snove i javu, a nesanica se širi na čitav Macondo, zbog čega je grad zatvoren. Ova neobična bolest nestaje na neobičan način. Dolazi čovjek koji se vraća u svijet živih i donosi lijek koji vraća stanovnicima san.

POSTAJA JEDANAEST – Mandel Emily St. John

Tajanstvena gripa pokosila je većinu stanovništva, a preživjele primorala da se na sve načine bore za goli život. Petnaest godina kasnije, glumačka trupa po opustošenom svijetu izvodi predstavu, želeći da se ljepota iz nekadašnjeg svijeta na zaboravi.

SVJETSKI RAT Z – Max Brooks

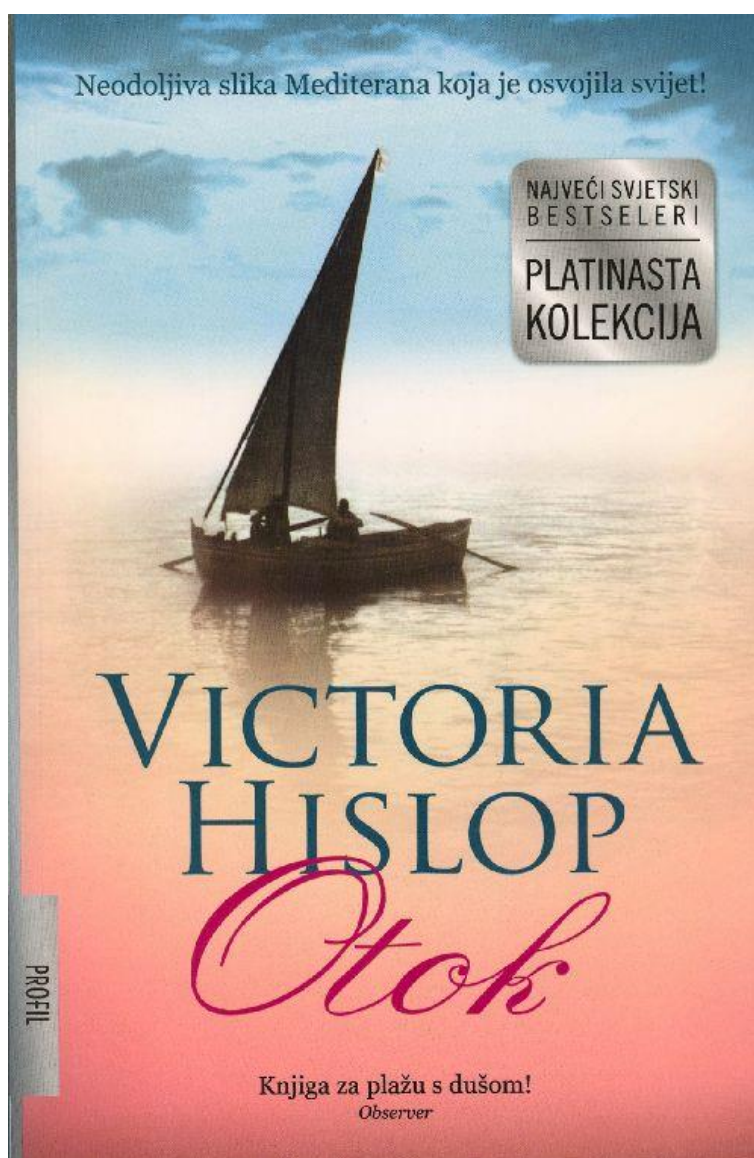
Dječak iz malog kineskog sela, prvi je pacijent zaražen virusom koji ljude pretvara u zombije. Dok se zaraza širi svijetom, polako postaje jasno da više ljudi umire od događaja zvanog "Velika panika", nego od same bolesti.

KUGA I KOLERA – Patrick Deville

Priča je to o životu znanstvenika, pustolova i genija koji je otkrio bakteriju kuge. Radnja romana počinje u Parizu, svibnja 1940. godine. Dok nacističke trupe zauzimaju grad i prodiru na aerodrom, u posljednjem zrakoplovu koji s njega uzlijeće sjedi glavni protagonist ove priče. Još kao mladi štíćenik Louisa Pasteura, 1894. je godine otkrio i napravio vakcinu protiv bacila bubonske kuge. On posjeduje glad za avanturama te želi shvatiti svijet.

OTOK – Victoria Hislop

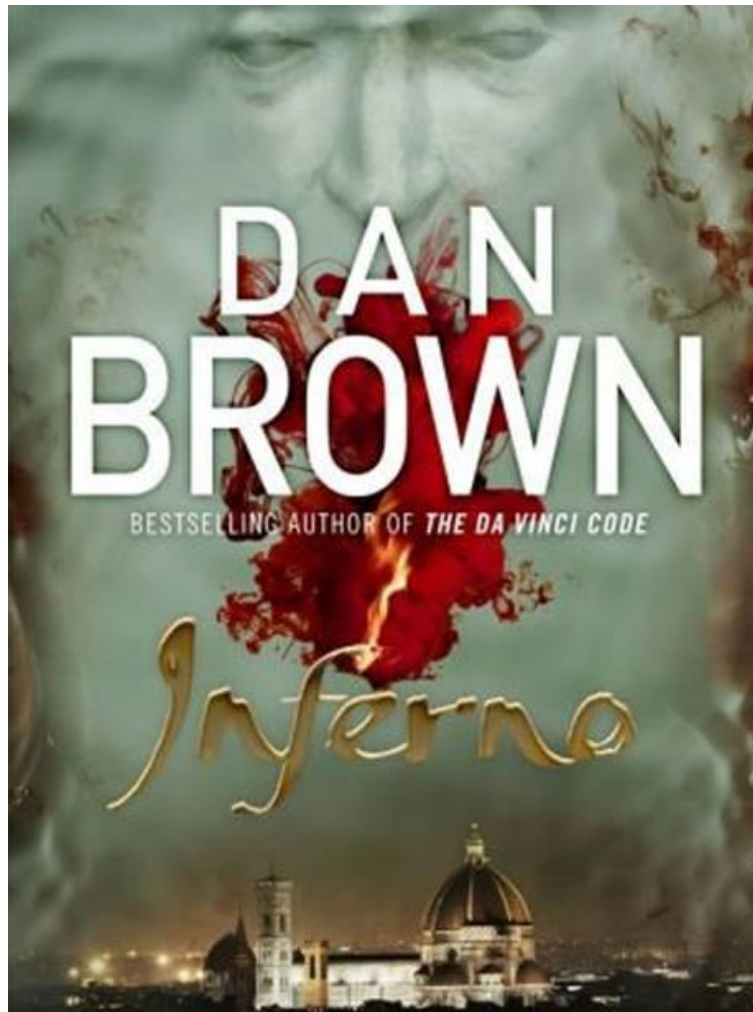
Otok je roman koji slijedi priču mlade Britanke Alexis, koja posjećuje otok Kretu, rodno mjesto svoje majke. Majka joj daje pismo za staru prijateljicu. Kreta čuva mnoge tajne, a najstrašnije su one sa Spinalonge, otočića pored gradića Agios Nikolaos. Knjiga govori o ljudima koji su izolirani zbog bolesti, gube, za koju se dugo vjerovalo da je Božja kazna. Roman dočarava snagu ljubavi ljudskog duha.

MUŠKARCI POD ZAŠTITOM – Robert Merle

Autor opisuje svijet koji je poharala ubojitog encefalitisa, od kojega obolijevaju samo spermatogeni muškarci.

INFERNO – Dan Brown

Profesor Robert Langdon budi se u bolničkom krevetu pod sedativima i potpuno dezorijentiran. Nesvjestan trenutka kad je stigao u Firencu, saznaje da je pogođen u glavu i da ga je od smrti spasilo samo čudo. Sienna Brooks, vrlo je inteligentna i zgodna mlada liječnica, koja čini sve kako pomogla profesoru simbologije da izmakne iz kandži Konzorcija – organizacije koja ga bjesomučno goni kroz tri europska grada. Nekoliko suprotstavljenih strana utrkuje se oko jedne jedine informacije. Gdje je sakriveno misteriozno i smrtonosno remek-djelo koje prijeti čovječanstvu, a koje je samo u stanju pronaći samo jedan čovjek? Profesor Langdon vješto tumači najzagonetnije tragove koje je za sobom ostavio imućni genij genetskog inženjeringa. Dan Brown ponovno nas vodi na putovanje kroz mračne predjele ljudskog uma, gdje se rađaju grandiozne i opasne ideje.